

En vandring gennem Hurup

(fortsat)

af Herluf Andersen, Sønderalle 27a, Hurup
- i samarbejde med Villiam Mortensen

Da Bredgade i år er blevet omskabt, så den nu fremtræder som Danmarks eneste motorvej med langsomt kørende trafik, finder jeg det naturligt at indlede årets bidrag til Sydthy Årbog med at fortælle endnu et par træk om, hvad der er sket med denne gade i de sidste 100 år. Hvad jeg ikke selv erindrer, har andre fortalt mig, eller jeg har fundet frem til det ved at læse i gamle Thylands Adresse Aviser.

På hjørnet af Lindealle og Bredgade boede en gammel postkører, som hed N. Andersen, men vi kaldte ham nu aldrig andet end Trøjborg. Hans ejendom lå nærmere bestemt i det gamle apoteks have mellem det tidligere KFUM og K og apoteket.

I 1913 solgte Trøjborg sin landbrugsejendom til urmager Cornelius Lauritsen. Han fik 9.500 kr. for den, men beholdt samtidig avlen samt retten til at blive boende i bygningerne i 2 år. Det, der blev solgt, udgjorde hele Lindealle samt den del af Bredgade, hvor der blev bygget apotek samt huse til urmager, skomager og skrædder. Trøjborgs landbrugsejendom blev nedrevet i 1915, men Trøjborg beholdt dog en lille grund, som han byggede hus på i 1915. Apoteker Arden byggede i 1916 apoteket på den grund, han året forinden havde købt af urmager Lauritsen for 5.000 kr.

I disse år var der en del tovtrækkeri i Hurup Håndværker- og Borgerforening. Stridens æble var netop hovedgaden gennem Hurup, som havde status som amtsvej. Man kunne ikke blive enige om at nedlægge ensartet fortov og nedsatte derfor et udvalg, Fortovskommissionen, som skulle udarbejde en betænkning om sagen. Kommissionen kom forholdsvis let til forståelse med beboerne på sydsiden, men grundejerne på nordsiden, de "ville ikke lade sig lumpe". - Efter lange, seje tag og megen snak gav man sig på nordsiden, hvorefter arbejdet blev udført, og alle glædede sig over resultatet.

Det næste træk var, at man satte sig i forbindelse med amtsvejinspektøren, idet man ønskede hovedgaden brolagt. Amtsvejinspektøren svarede først, at det var en uoverkommelig opgave, men da adskillige borgere gik ind for sagen, lykkedes det i 1918 at få Hovedgaden brolagt. Jo, Hurup har altid været en driftig by med dygtige forretningsfolk.

Åen løb under det gamle apotek. Den var i 1892 blevet rørlagt over Bredgade. I en del år fortsatte den sit løb bagom ejendommene på Bredgades nordside, men indtil Bredgade blev gågade 1990 blev den ledt gennem en muret kloak bagom til Kirkevej for atter at komme frem i dagen ved Ådalen.

*På den tomme byggeplads mellem Lyngbæk og skomager Bjerregaard blev apoteket bygget i 1916.
Åen havde sit løb bag husene. (Foto 1915)*

Åen kom for øvrigt til at danne skel for skolesøgende børn, idet de børn, som boede øst for åen skulle gå i Refs forskole, mens børnene, som boede vest for åen, skulle holde sig til Hurup Kommuneskole. Det skulle altså ikke afføde nogen debat, om et barn skulle indskrives i den ene eller den anden skole, men skal sandheden frem, er skolevalget nu alligevel ikke altid forløbet helt problemfrit.

Bredgade har i næsten hundrede år eller nærmere betegnet i 98 år været Hurups største arbejdsplads. Den har været gravet op adskillige gange på både langs og tværs. Tænk blot på, hvad nedlægning af kloakrør, vandrør, telefonkabler, el-ledninger og fjernvarmerør har bragt af postyr. Selve kørebanen har selvfølgelig heller ikke været syldet godt nok fra starten.

Hvem kunne for så mange år siden forudse, hvilke krav den trafikale udvikling ville komme til at stille til Bredgades fundamentering? Jeg tillader mig at kalde Hurup "en smuk by". Man tilgiver mig vel. Jeg har boet her alle årene. 81 år - på godt og ondt. En slags hjemmefødning. Det, jeg skriver om min vandring gennem Hurup, kalder min bror, Børge, "Smedens Erindringer". I det følgende går turen gennem vestbyen.

På Godthåbsvej ligger den gamle Falckstation. Zonebrandvæsenet hed det, og man

anvendte forkortelsen ZBV. I vognhuset er der nu tømrerværksted, men i alle årene har der på en bjælke stået påmalet slogan'et: "Hurtig Hjælp er dobbelt Hjælp".

I stuehuset boede Kristian Bråånn, hvis rigtige navn var Larsen. Han handlede med små landbrugsredskaber, men det var nu ikke så almindeligt, at man handlede med ham mere end én gang.

I samme ejendom boede "Landsting". Ja, det kaldte vi ham, men han hed Kristian Kristensen og var søn af landstingsmand og forpagter af Hurup præstegård, L. K. Kristensen. Sidstnævnte er blevet hædret med en mindesten, rejst på Ashøje. (Landboforeningsformand).

"Landsting" var egentlig udlært som smed på Heides maskinfabrik på Mors. Han blev den første leder af Falck i Hurup og forblev på posten indtil 1942. Spurgte man dengang en Hurupdreng om, hvad han ville være, når han blev stor, så var det ikke ualmindeligt, at der prompte blev svaret: "Landsting". Hvem ville ikke gerne have en så håndsnilde mand som sit forbillede? Der var ikke meget, han lod sig gå på af. Han havde en lastbil, hvorpå han havde placeret en aftagelig kran. Hvis en mand erhvervede sig en udtjent jernbanekupevogn og agtede at placere den et sted, hvor den kunne

*Falckstationen på Godthåbsvej. Gl. brandsprøjte fra 1927 - 4 cylindret.
Fra venstre Johannes Høje og Anders Christensen, Hurup*

fungere som sommerhus, blev der sendt bud efter Landsting, som så flyttede herligheden med sin lastbil.

Vognmandsforretningen omfattede såvel person- som lastvognskørsel. Jeg kendte forretningen særdeles godt, da vogne og materiel blev repareret i min fars forretning, og det hændte da også, at jeg var udlånt som chauffør til losning af majs fra skibbroen i Doverodde til brugsforeningen i Hurup. Med sin lasteevne på 1500 kg kan man jo ikke kalde det en stor lastbil, men vi kørte med 22 sække majs á 100 kg og havde således over 50% overlæs. (Mon der sker noget ved at indrømme det. Der er jo dog gået en del år). Inden jeg kørte hjemmefra, sagde Landsting: "Pas nu på, de ikke tager gas på dig, Herluf".

Da jeg kom med det første læs, lød ordren: "Hver mand sætter sine sække på plads i tre rækker ovenpå hinanden". - Det gjorde jeg så. Pakhusarbejderne så godt nok lidt mærkeligt på mig, og da jeg kom med det andet læs, tilstod Salomon Sørensen: "Du må undskylde Herluf, men vi plejer altså at være to mand til at stable sækkene i den højde. Vi sætter en pind under rumpen på sækken".

På Ashøjgade 10, hvor Idrætsvej udmunder i denne, ligger huset, hvori sognefoged og dannebrogsmænd Th. Agerholm boede. Han blev født den 21. februar 1872, og han døde den 15. juli 1940. Egentlig blev han først ansat i

stillingen som sognefoged omkring 1928, men han havde på daværende tidspunkt været konstitueret i stillingen siden januar 1908. Han beholdt arbejdet til sin død.

Th. Agerholm havde samtidig købmandsforretning på Bredgade (nu Mikkeline). Han havde haft den siden 1898, og den blev afhændet i 1922. Som omtalt i 1988-årbogen blev den herefter delt op i flere forretninger og parceller. Fra Ashøjgade 10 blev han alligevel ved med at drive kaffeforretning til sin død i 1940. Da Agerholm røgtede sognefogedhvervet, var han jo at betragte som byens ordenshåndhæver, indtil politistationen blev bygget ca. 1922. Han var en agtet og velset mand, når han patruljerede ned gennem Hurups gader, og folk satte pris på den diskrete måde, han ordnede husspektakler eller talte fulderikker til rette på. Agerholm var selvfølgelig lægdsforstander, giftfoged og foretog borgerlige vielser. Selv var jeg oppe hos ham for at blive optaget i lægdsrullen den 31. december 1926. Da vi skulle giftes i 1937, husker jeg, at min kone og jeg var oppe hos Agerholm for at få skrevet straffeattest, hvilket krævedes dengang. Mens vi blev afhørt, måtte resten af Agerholms familie værsågod opholde sig i køkkenet, men bagefter drak vi alle kaffe i familiens skød.

Jo, Agerholms var hyggelige og fornøjelige folk.

Skulle Agerholm forkynde domme eller

opkræve bøder foregik det selvfølgelig med så lidt blæst som muligt, og han gav altid melding god tid i forvejen, hvis han skulle udpante et eller andet sted.

Søren Hebsgård boede i Bredgade 173. Det er det hus, der ligger overfor Realskolen med gavlen ud mod gaden. Søren Hebsgård handlede med ben, klude, gammelt jern, sæbe, snørebånd, ost og en gang imellem også en gammel hest. Skulle han på landtur, kørte sønnen Peter for ham i en åben Ford T varevogn.

Fru Hebsgård havde pensionat, hvor man også kunne få lov at spise, selv om man var i arbejdstøj. Så vidt jeg husker, var Hebsgårds pensionat en aflægger fra kroen, men denne forbindelse blev strøget, da kroen blev missionshotel.

Datteren Hanne havde broderiforretning. Hun blev gift med malermester Kristian Henriksen, og de boede ligeledes i nr. 73 i Bredgade, hvor der indrettedes malerværksted i gården. Der blev malet møbler, vogne, ligkister mm. Uha da, så gal den lille Hanne blev, den dag hun fandt manden sovende i en af ligkisterne. Han havde fået en lille ansats på.

Jeg kan ikke huske ret meget om Hurup Uldspinderi, men jeg ved, at det lå på samme grund, som Hebsgårds hus lå på. Jeg kan svagt erindre, at min mor her købte stof til drengbukser, som hun selv syede.

Hvor Niels Slagter nu har sin forretning, havde enkefru Kristine Støvring Nielsen dengang sin delikatesseforretning. Hun solgte smør og margarine fra dritler samt håndskåret pålæg og slagteriaffald. Jeg husker hende som en glad og levende kvinde. Fru Støvring tilbragte sine sidste år i Danmarks ældste rækkehuse, Nyboder, i København. Den ene af hendes sønner hed Aksel og var vognmand i Hurup. Den anden hed Sigfred. Han ejede Næssund teglværk. Datteren Dorte boede i Grurup.

Fru Støvrings forretning blev overtaget af slagtermester Christian Oxenbøll. Den udviklede sig til at blive en stor, fin forretning med mange

ansatte, og i et baghus indrettedes offentlig slagtehus.

Gosvigs sportsforretning havde navn efter husets form og kaldtes derfor Strygejernet. Her boede maskinhandler Kr. Gramstrup. Kiggede man ind ad vestendens udstillingsvinduer, kunne man se Mc.Cormick slåmaskiner, radrensere, selvbindere for ikke at tale om amerikanske oliverplove. Det hed sig, at man også havde reservedelene på lager, men var jeg som dreng sendt efter plovgoods som f.eks. muldplader eller skærspidser, gik jeg nu altid tomhændet hjem.

Meget nær ved, hvor Ove Poulsens Supermarked nu ligger, boede fotograf Hansen og fru Suhr Hansen, og det var også her, de havde deres forretning. Firmanavnet var A. B. Hansen, og fotograf Hansen har fortalt mig, at det stammer fra Struer. Her havde bedstefaderen været skipper, indtil han ved stormfloden i 1825 forliste. Sønnen gav sig til at være fotograf og fik langt senere den filial i Hurup, som vi her taler om, og som blev overtaget af den generation, jeg kendte. Fotograf Hansen og dennes sønner har efterladt en enorm mængde billeder og negativer.

Hvad fotograf Hansen gjorde, var altid fuldkomment. Det halvgjorte var ikke noget for ham. I fritiden løb han på skøjter, og han var ligeledes meget dygtig til at danse. Yderligere markerede han sig indenfor brevdueavl.

Man glemmer sent den intelligente og gæstfrie fru Suhr Hansen. På danseskoler nær og fjern optrådte hun som pianist, og var der biografforestilling i Hurup, leverede hun i mange år ledsagemusikken samt pausemusikken, mens der skiftedes film. Ved dilettantforestillinger trakteredes hun ligeledes med klaverspil. Fotograf Hansen var med disse aftener, idet han sminkede de optrædende. Ved foreningsballer spillede fru Suhr Hansen i regelen sammen med P. Laustsen fra Søndergade 10. Han spillede violin og medbragte altid spytbakke.

Hvor Den Danske Bank nu ligger, boede overretssagfører Eugen Schoug, som også var

På vognen ses S. Bjerre foran sin bolig. Bjerre var dyrlæge fra 1913

bankdirektør, men da hed banken Thylands Bank. Han var byens første sognerådsformand og efterfulgtes senere af Ludvig Klitgård. I Jens Nielsen Kirks dagbøger kan man læse om, at Eugen Schoug i 1888 som herredsfuldmegetig i Vestervig var til skiftesamling med Jens Nielsen Kirk. Da han i 1889 blev sagfører i Vestervig, kan man godt undre sig over, at han overtog så mange tillidsposter i Hurup(!)

Da Hurups første alderdomshjem blev bygget, gav Eugen Schoug et klækkeligt beløb til indretningen af den ene af stuerne, så dette rum kunne blive en del større end de andre rum. Han kunne eventuelt senere selv komme til at bo i dette rum. Ved Hurup Kirkegårds store udvidelse i 1923-24 købte han en stor familiegravplads, som han lod indhegne med granitpiller, lænker og hvad der ellers hører sig til. Nu ligger både han, børnene og svigerbørnene begravet her.

I Ashøjgade 8 boede tømmermester Mads Jensen, som i øvrigt var bror til kreditforeningsdirektør Hans Jensen. Da Mads Jensens kone skulle begraves efter at være død af et hjerteslag, ønskede Mads efter sigende, at man i kirken skulle synge: "Brat af slaget rammet".

Mads Jensens søn, Åge Jensen, var i mange år sognerådsformand i Hurup.

I Hurups vestlige udkant, Bredgade 204, boede smedemester P. Bjerregård. Forretningen var en aflægger fra Jernstøberiet. I den lille smedie blev der lavet hængsler til wc-døre,

ildklemmer, komfurkroge, søm, træskobeslag og brandhager. I datiden skulle der hænges brandhager og stiger på alle huse. Nu bagefter undrer man sig over, at han kunne leve af det, men det lykkedes altså. Han arbejdede med oprettelse af Hurup Vandværk i 1909 og blev ansat som vandmester.

På Hurupvej boede Nikolaj Tandrup. Fornavnet forkortedes til Laj. Han var kørende post til Boddum. I begyndelsen foregik det med hestevogn, men senere fik han en Ford T lastvogn med fast gummi. Førerhuset var så stort, at der var plads til flere personer derinde ud over posten. Pakker og gods placeredes på ladet bag førerhuset. Når han kom ned til Boddum, parkerede han lastbilen ved købmandsforretningen. Derefter gik han rundt og fordelte posten til Boddumfolkene. Det var for dyrt at køre rundt.

Hvor Huma nu ligger, boede dyrlæge Søren Bjerre fra 1913. Han var anset for at være en dygtig dyrlæge, men da spritten efterhånden tog overhånd, blev han mere og mere usikker til bilkørsel. Da han en gang var kørt igennem garagemuren i sin gamle bil, måtte han investere i en nyere Chevrolet model 1926, og for god ordens skyld gik han over til at benytte privatchauffør. - Muren blev ikke genopført.

Mens vi er ved usikre bilister, så lad mig nævne hestehandler Hans Hansen Hurup, der skar H H H H i Hanckes nye mahognibord. Han

Villaen til venstre ejedes af agent P. Pedersen, der handlede med OMA-margarine

har aldrig haft kørekort, men kørte udelukkende efter gehør. Da han omkring 1928-29 kom til Vesterbro i Ålborg efter at have passeret pontonbroen over Limfjorden, gik det galt. Politiet stoppede ham. Han var kørt over for rødt lys. Da Hansen fik at vide, at der vankede en bøde, spurgte han; "Hvor stor?". Ca. 20 kroner svarede betjenten. "Hvor mange lyskurve er der til Hobrovej?" fortsatte hestehandler Hansen. "Fem" lød svaret. "Så må jeg hellere købe dem alle fem" var Hansens afsluttende kommentar.

Hans Hansen havde en ret anselig landbrugsejendom, hvis bygninger lå der, hvor Hurup-hallen nu ligger. Det var på den tid, Hurup hede ved hjælp af frivillig arbejdskraft blev lavet til idrætsplads. Hertil gav Hans Hansen 100 kr., men Jakob Kiærulf, fru Skibsteds søn, som bl.a. ejede hotel Terminus i København, gav 1000 kr. Det hed sig, at de hver gav en dagløn. I en stor villa i Ashøjgade boede agent P. Petersen. Han handlede med gær og OMA margarine. I mange år var Martin Christensen fra Godthåbsvej salgsschauffør i firmaet. Carsten Petersen fra Østre Allé overtog senere agenturet efter faderen.

På hjørnet af Godthåbsvej og Ashøjgade boede murermester og cementstøber N. P. Nørgård. Det var jo ham, der i sin tid byggede muren mellem Klitgård og malermester Sørensen. Da Hurup Kirkegård ca. 1924 blev udvidet, var det N. P. Nørgård, som byggede kirkegårdsmuren, og ved udvidelse og

restaurering af selve kirken i 1928-29 forestod han ligeledes murerarbejdet. Fru Nørgård drev en smule pensionat, men her skulle man ikke møde op i arbejdstøj.

I Ashøjgade boede Marie og Kristian Madsen, Kristian Madsen var møllebygger. Han byggede både husmøller og fritliggende møller. Han var en rask og munter mand.

Det muntre sind gik i arv til sønnen, Niels Magnus Kristensen, som boede i Nygade. Ham vil jeg kalde en spasmager. Han var en af foregangsmændene, da skiltet "P. K. Ludvigsstrasse" blev opsat. Jeg husker fra min drengetid, at vi gjorde ekstra meget ud af at skyde nytår ind ud for apoteket. Apoteker Arden blev nemlig aldeles rasende, når bragene lød. En gang var det nær gået ilde til med Niels Magnus. Han havde lommerne propfyldte af kinesere, tudser og andet nytårsskyts. Pludselig gik der ild i ham. Det var et syn for guder at se ham bagefter. Han lignede kaptajn Vom efter et slagsmål med en vildkat. Når han mærkeligt nok ikke tog nogen skade, skyldes det sikkert, at han var klædt ekstra godt på.

Ved juletid fik folk leveret ølankre fra Carlsbergs øldepot, som bestyredes af vognmand Søren Nielsen. Han boede i Bredgade overfor Realskolen. Den almindelige vognmandskørsel foregik med heste, men var det øl, det gjaldt, kom sønnen Frants med det på en Ford T varevogn. Søren Nielsen havde byens lykkeligste gris. Den var altid i overstadigt humør. Den var

Hurup kommuneskole med gymnastiksal og forskole

fodret op med ølslanter. Slog slanterne ikke til, blev der suppleret med hele bajere.

Skolebestyrer Ingvard Hansen ejede Hurup Private Realskole fra 1916 til 1959, hvorefter den blev selvejende institution. Nogle mente, at Hansen var en fin og nobel mand, men jeg mener, han var en snob. Fine og fornemme folks børn kunne komme på realskolen, men mere almindelige folks børn som f.eks. smedens kunne end ikke komme til optagelsesprøve. Mon vi var dummere end de andre? Under alle omstændigheder blev resultatet, at jeg mistede interessen for skolen og senere har måttet indhente det tabte ved egen hjælp. Nogle af de børn, som Hansen forsmåede, blev optaget på Hvidbjerg Realskole. Fru Thrane Hansen var af en anden støbning end manden. Hun var beskeden og let at få i tale. (Hvis ovenstående bemærkninger skulle falde nogen for brystet, så bor jeg på Sønder Allé).

Nu vi er ved skolevæsenet, så lad mig fortælle lidt om min skolegang. Da vi boede østen for åen, gik jeg i Refs forskole. Her havde vi en lærerinde, som blev sindssyg og kom på sindssygehospital. Endvidere gik jeg tre somre i Dover skole, eftersom jeg var ude at tjene som hjorddreng. I Refs blev jeg undervist af førstelærer Johannes Kappel og andenlærer Kjeldgård. De var begge født i Heltborg. Kappel var man ikke snydt med. Han var en aldeles eminent fortæller. At Kappel havde et voldsomt

temperament, er en anden side af sagen.

Når han forberedte os på næste dags lektier, gjorde han det så grundigt, så jeg ikke husker at have læst lektier, udover hvad jeg nåede i frikvartererne. Der blev kun givet karakterer i fagene: religion, historie, skriftlig dansk, skønskrift og regning.

Havde vi skriftlig dansk, foregik det ved, at vi skrev af fra en bog. Det var der ikke en skid ved. Engang imellem skulle vi skrive fristil. Det var meget bedre. Jeg opnåede at få ug for en stil, og for stavfejlene fik jeg et lille mg? Jeg skrev om en udflugt til Viborg med Dover skole. Togturen foregik i kreaturvogn, men der var anbragt løse sæder på vogngulvet. Viborg domkirke imponerede mig meget. På et simpelt stillads anbragt på sydvæggen sad Joakim Skovgård og malede. Det var denne min eneste skoleudflugt jeg skrev om, og det må åbenbart være faldet i god jord. Året var 1922.

Andenlærer Kjeldgård underviste i sang og supplerede med lidt gnideri på violinen. Det skete, at han slog violinbuen i stykker på hovedet af en dreng. Det gjorde fælt ondt. Kjeldgård underviste også i regning.

Jeg fik dog mere ud af regneundervisningen på mine sommerlige gæstesisitter i Dover skole. Dette til trods for at vi kun gik i skole to halve dage om ugen dernede. Undertiden blev jeg hjemme for at passe køer. Jeg mener, det kostede 10 øre i mulkt om dagen, hvis man ikke mødte i

*Vognmand Peter Nielsen, Hurup boede omtrent ved skolen.
Hans beste var altid velplejede*

skolen.

Det sidste år, jeg gik på Hurup skole, blev Jens Holm Andersen ansat som tredjelærer på skolen, men ham er jeg nu aldrig blevet undervist af. Han blev senere skoleinspektør i Hurup.

Mens vi er i nærheden af skolen, må vi ikke undlade at nævne vognmand Peter Nielsen. Han var en førsteklases vognmand, som altid kørte med store, velplejede jydsk heste. Når han havde købt en vanskelig og uregerlig hest, gik der sjældent lang tid, før den var veldresseret. En forunderlig evne. Jeg skoede for ham i mange år. Han kunne altid holde en hest, ligegyldigt hvor vanskelig den end var. Da en søn var oppe i smedien for at få skoet en besværlig hest, blev den helt umulig, hvorefter man ringede efter Peter Nielsen. Hesten faldt til ro straks den hørte ham komme op ad gaden. Da han kom helt hen til hesten, sagde han blot: "Hvad er der i vejen med dig"? hvorefter han gik, og hesten artede sig pænt i tiden fremover.

Hvor der nu er ejendomshandel og Baltica forsikringsselskab i Jernbanegade havde købmand P. Højriis dengang sin forretning. Han havde købt den af Jens Hancke. I sognefoged og smed Jens Nielsen Kirks dagbøger kan man læse, at denne den 12. december 1893 har været på juleindkøb i Hanckes købmandsforretning. P.

Højriis må have overtaget forretningen omkring 1905. Selve ejendommen har han købt i 1915.

Det har været en blandet forretning med store pakhuse og kørestald. I kælderen har der været båse til hestene.

Man handlede med korn, foderstoffer, jern, kul, Morsø støbegods, kakkelovne, kakkelovnsrør, komfuret, ildfast ler, sten, øl, spiritus og i det hele taget alle mulige slags høkervarer. I en gammel annonce ser jeg, at 2 skæpper kul kostede 80 øre, mens 3 pund jern kostede 20 øre. Jeg husker købmand P. Højriis særdeles vel. I købmandens kontor stod man op ved skrivepulte, hvorpå der stod lamper med grønne skærme. Kom man udefra og ville ind i butikken, måtte man gå op ad en høj trappe, da der jo var stald i kælderen.

Sønnen, Eigil Højriis, overtog forretningen efter faderen, moderniserede den lidt, men drev den i øvrigt videre i samme stil. Jeg husker ikke, at nogen af Højriiserne gjorde noget specielt for byens trivsel, men Eigil var meget optaget af at sejle på fjorden.

På Hurup Kro hed værtsparret Thonsgård. Den blev senere til Hurup Missionshotel. Der hørte en del jord med til kroen. Det er den jord, der nu udgør Ny Refsvej, Højtofte og Rønne Allé. Selve landbrugsejendommen var på Rønne Allé, men Thonsgårds boede selv i Bredgade,

Jens Hancke drev denne forretning fra 1883 til 1915. P. Højriis bestyrede den dog fra 1905 og overtog den i 1915, da Jens Hancke flyttede til København

hvor der nu er antikvarboghandel. Arbejdet på landbruget blev udført af en karl og en dreng. Der var både heste og køer. Vi skoede hestene, og i min fars tid ringede vi også tyrene. Da jeg engang ringede en tyr på gården, blev jeg smittet med kalvekastningsfeber. Det svider til mig den dag i dag.

Thonsgård solgte senere landbruget til sagfører - undskyld hr. landsretssagfører Andreas Lind. I Thonsgårds krotid boede der mange handelsrejsende på kroen. De kørte så ud i omegnen med hest og vogn. En gammel rejsende i værktøj, bolte og møtrikker ved navn Helstern har fortalt mig om, hvad der skete en vinteraften, mens han var ung.

Kroens kamre var kolde, men pigerne var varme. Thonsgård var i skidt lune. Han kunne ikke finde den ene af pigerne og gik derfor rundt på kamrene og ledte efter hende. Da hun var på et kvistværelse og opdagede, at han kom, smuttede hun ud på tagrenden. Her stod eller sad hun en kold vinternat, indtil Thonsgård var gået, hvorefter hun igen søgte ind i varmen.

På markedspladsen, som hørte til kroen, blev der holdt dyrskue med tilhørende gøgl. Efter en stund i ølteltet, hvor K. P. Holst og frue forestod udskænkningen, kunne man overvære en boksekamp. Der var 100 kroner at tjene for den, der kunne slå en bokser ud i tre omgange. En omgang tog ikke lang tid. Når en udfordrer slog, sprang den angrebne bokser tre skridt tilbage for

at undgå at blive ramt. Så var den omgang forbi. Hurtig omsætning. Jens Peter Frederiksen, som vist nok var fra Ørum by, var en stor, flot og adræt mand. Så gesvindt var han, at bokseren ikke nåede at komme væk. Efter et dask lukkede butikken.

Jens Kappel og sønnen Dammianus Kappel stod for kraftprøven. Det var noget med at slå en kølle hårdt ned på et bræt, hvorefter en tingest røg til tops og en rød lampe lyste og klingeling, hvis man altså slog hårdt nok. Gamle Kappel var i øvrigt Hurup bys første skraldemand, men lad os vente lidt med det. Fra dyrskuerne glemmer man hverken professor Labri, udbryderkonger eller grise med seks ben.

Kroejer Thonsgård var også postkontrahent og kørte som sådan med postbil til Næssund og Vestervig. Jeg husker særdeles godt to chauffører. Den ene var Røde Christian. Den anden blev kaldt Drøjfus, men han hed Kr. Nielsen. De var enspændernaturer begge to. Drøjfus boede sine sidste leveår i en jernbanevogn i Dover skov. Der blev sagt, at han havde direkte afløb fra sin seng ud i skoven. Det var hans sidste ønske at blive begravet på Ydby Kirkegård. På graven skulle der blot stå en sten, men gravstedet skulle ellers bare tilsås med græs. Han fik sin vilje.

I forbindelse med kroen skal jeg ikke undlade at nævne dens meget benyttede kusk, Anders eller Ajs Brændgård. Ajs boede privat i en af de

små huse på Kirkevej. Det var vist i nr. 8. Han opstaldede hestene på Afholdshjemmet, hvor der var kørestald. De handelsrejsende medbragte altid en mængde store kufferter med vareprøver, ja somme tider hele vognlæs. Der skulle være noget til kunderne at se på og røre ved. De rejsende sad på bukken tæt indpakkede i kørepelse og med køretæppe om benene. Ved siden af sad kusken Ajs.

Ajs Brændgård var en af byens foregangsmænd. Han medvirkede således ved oprettelsen af Hurup Vandværk i 1909. Da han døde i 1924, blev han begravet på den nye kirkegård. Det var begravelse nr. to efter kirkegårdens udvidelse.

I Jernbanegade, hvor der nu er Lavpris Supermarked, lå en "Liden Maskinfabrik". Dette markeredes af en radrenser, som stod på rygningen af værkstedet. Jeg husker særdeles godt indehaveren Kristian Thøgersen. Han blev født den 27. maj 1867. På fabrikken lavede man mindre radrensere, som solgtes til omegnens smedemestre og maskinhandlere. Man kunne også se andre maskiner, som var fremstillet på stedet så som halmpressere, lock samt klippe-, høvle- og boremaskiner. På den tid var maskinerne moderne, men flere af dem er stadig så tidssvarende, så de bruges den dag i dag. Kom jeg som dreng på værkstedet, var der altid som blæst i krogene. Kristian Thøgersen havde orden i krammet på sin lille enmandsfabrik.

Faderen til sidstnævnte fabrikant hed Ole, men det var naturligt at kalde ham Wolle, og så hed han selvfølgelig Thøgersen til efternavn. Han boede i Nørregade, men havde desuden en grund ved Hurup lystanlæg, hvor vognmand Frederik Christensen nu har sin oplagsplads overfor slagteriet. Wolle havde tilsået grunden med rug, så det var jo en dejlig legeplads, vi der havde. Vi trampede selvfølgelig et virvar af både bredere gange og smallere stier.

Prima. Prima. Men gal var Wolle Thøgersen, meget gal. Han var i øvrigt afholdsmand og agiterede stærkt for afholdssagen.

I det vestlige hjørne af markedspladsen lå fattighuset. Nu er huset revet ned, men den gang husede det fire familier med mange børn. Det har vel nok været fattige folk, hvis man måler i penge, men taler vi om sammenhold, manglede der ikke noget. Ærtehalm hænger ikke bedre sammen.

Det ville være uklogt at genere en af børnene, hvis man ikke brød sig om at få en dragt prygl af resten af flokken. Jeg husker dem ikke som enkeltindivider, men de var en pæn flok. At nævne navnene ville være håbløst. Mange af dem er i dag i gode stillinger. Selvfølgelig var de lusede, men det var vi andre såmænd også. Jeg husker godt, da jeg en gang kom hjem fra min tjenestepuds på landet. Mine brødre gik rundt og var skaldklippede som æg. Jeg nåede ikke at glippe med øjnene, før jeg selv blev udsat for

den proces, som de just havde været igennem. Mutter pressede mig op mod ambolten i smedien, klippede mit hår af med maskinsaks og brændte det på essen. Halskluden gik samme vej.

Til slut blev jeg vasket i petroleum. Min mor var ved god magt.

Det var, hvad jeg ville fortælle om vestbyen i denne omgang.

Kilde: Sydhø Årbog 1990, side 39-51.

Fra Trine og Jens A. Kappels guldbrillup i 1930. (Byens første skraldemand). En familie som jeg satte umådelig stor pris på både som venner og naboer.

Øverste række fra venstre: Christian Munkholm, Anton Konge, Marius Laustensen, Ane Kappel, Anders Kappel, Christian Kappel, Søren Kappel, Janus Kappel

Nederste række fra venstre: Maren Munkholm, Karen Konge, Minna Laustensen, Jens Kappel, Trine Kappel, Anne Marie Kappel, Kristine Kappel, Marie Kappel, Kirstien Kappel